

כבוד את אביך ואת אימך

שכר המצווה:

"אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם

כיבוד אב ואם".

תני רבי שמעון בר יוחאי: שתי מצוות בתורה גילה הקב"ה מתן שכרן, ואלו הן: קלה שבקלות מצוות שילוח הקן, וחמורה שבחמורות – כיבוד הורים, ומהו השכר? "למען יאריכון _____"

פרטים חשובים בקיום המצווה:

- ❖ צריך להיזהר מאוד בכבוד אב ואם ובמוראם.
- ❖ חשוב מאוד להחשיב ולהעריך את ההורים אפילו שבעיני שאר בני אדם אינם חשובים כלל.
- ❖ כיבוד במעשה: להאכילם, להשקותם, להשקותם, לכסותם, להכניסם ולהוציאם, אם אינם יכולים לעשות פעולות אלו בכוחות עצמם.
- ❖ יש לכבד את ההורים מתוך סבר פנים יפות.
- ❖ מי שרוצה לכבד את הוריה תשתדל להביא להם נחת, ולהתנהג כראוי.
- ❖ בן או בת שאמרה להם אמם לעשות איזה דבר, ואחר כך בא אביהם ושאלם: מי אמר לכם לעשות דבר זה, והם מרגישים שאם יאמרו שאמם אמרה להם, יכעס אביהם עליה, לא יאמרו לאביהם שאמם אמרה להם לעשות זאת.
- ❖ צריכים הילדים להיזהר לא לריב אחד עם השני שהרי בכך הם מצערים את ההורים.

כבוד את אביך ואת אימך

❖ בן/ת לא יבקשו מההורים שיעשו עבורם שליחות.

❖ הורים שמוכיחים בטעות את בנם או בתם לא

יאמר: "זה לא נכון", אלא, "יש לי דברים המצדיקים אותי".

❖ לא ישב במקום המיוחד של הוריו.

❖ אסור לילדים לסתור את דברי הוריהם.

❖ הילדים חייבים לשמוע בקול ההורים גם אם אינם מבינים למה ומדוע.

❖ יש להיזהר לא להעיר את ההורים משנתם.

❖ לא קוראים להורים בשם הפרטי. אלא, אבא או אמא.

❖ חייב אדם לכבד את סבו או סבתו.

"כבוד את אביך ואת אמך – זו יתרה לרבות את אחיו הגדול" (כתובות ק"ג)

כיצד אפשר לכבד את אחינו הגדול? הציעו רעיונות:

”כבוד את אביך ואת אימך”

אמו של רבי טרפון ירדה לטייל מתוך חדרה בשבת ונקרעה לה רצועת הסנדל, והניח כפות רגליו תחת פרסותיה והייתה מהלכת עליהן עד שהגיעה לביתה. פעם אחת חלה רבי טרפון ונכנסו חכמים לבקרו. אמרה להם: ר' טרפון בני שהוא נוהג בי כבוד יותר מדי... אמרו לה: אפילו עשה כן אלף אלפים, עדיין לחצי כבוד שאמרה תורה לא הגיע. (ירושלמי פאה פ"א)

עד היכן?

היש גבול למצווה? האם יש מצב שבו אין צורך לכבדם יותר?

קראו את הסיפורים הבאים וענו בסופם על השאלה.

כשבא רב דימי אמר: פעם אחת היה דמא בן נתינה לבוש סיריקון של זהב (משי מרוקם בחושי זהב) והיה יושב בין גדולי רומי ובאה אמו וקרעה לו ממנו וטפחה על ראשו וירקה לו בפניו ולא הכלימה! (קידושין לא א)

שאלו את רבי אליעזר: עד היכן כיבוד אב ואם?

אמר להם: כדאי שייטול ארנק של דינרים ויורקנו לים בפניו ואינו מכלימם.

דושין ל"ב, א)

התשובה:

בביתכם, מן הסתם, אין ההורים עושים מעשים אלו... אך אולי, לדוגמה, צעקו עליכם פעם בנוכחות חבריכם, ונערו בכס? או אולי נגרמה לכם אי נעימות מסיבה אחרת? גם אז יש לכבדם!

”כבוד את אביך ואת אימך”

אמר רשב"ג: כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שימשתי אותו אחד ממאה ששימש עשו את אביו... עשו בשעה שהיה משמש את אביו לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות, מר: אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות". (מד"ר ס"ה י"ב)

❖ לא רק בסבר פנים יפות ובבגדי מלכות יש לקיים מצווה זו, אלא אפילו בויתור על רווח כספי.

❖ ויותר מכך - אפילו עד מסירות נפש יש לקיים מצווה זו.

❖ עפ"י ספר "חרדים" (פרק י"ב, א-ב), משמעותה הפשוטה של מצוות כיבוד הורים היא כיבוד בדיבור!

❖ שידבר אליהם בנחת, בלשון רכה, בכבוד ואדנות כמדובר למלך.

❖ בספר "ראשית חכמה" כתב שיש לדבר להוריו בצניעות ובבושת פנים.

❖ ב"פלא יועץ" כתב שמצוות כיבוד הורים כוללת שלא לדבר בפניהם בקול רם ובחוסר דרך ארץ.

היש שיעור למצווה זו?

רבי טרפון היתה לו אמא זקנה, כל פעם שהיתה רוצה לעלות למיטה גחן לה ועלתה עליו, וכשהייתה יורדת - ירדה עליו, בא ונשתבח בבית המדרש, אמרו לו: עדין לא הגעת לחצי כבוד! (קדושין לא, ב)

האם נוכל למען שכבר כיבדנו דינו את הורינו?

”כבד את אביך ואת אימך”

המקור למצווה:

נצטווינו בתורה, בחומש שמות פרק כ' בפס' י"א:
”כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימך ...”
* עייני בחומש דברים פרק ה' פס' ט"ז וצטטו:

כמו כן נצטווינו בחומש ויקרא פרק י"ט פס' ג' לירא מהורינו: "איש אמו ואביו תיראו"

מטעמי המצוה:

נאמר בתנא דבי אליהו (ילקוט שמעוני, שמות, רצ"ז)
שנו רבותינו: שלושה שותפים באדם: הקב"ה, אביו ואמו.
בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו,
אומר הקב"ה: מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכיבדוני."

לפי דברים אלו, חובת כיבוד הורים נובעת מהיותם שותפים להקב"ה בכריאתו, ולכן עלינו לכבדם.
ספר החינוך מזכיר טעם זה ומסביר שאל לו לאדם להיות כפוי טובה להוריו שהיו שותפים בכריאתו והם סיבת היותו בעולם.

אופן קיום המצווה

כיבוד הורים אינה מצווה שדי לעשותה כמעשה, בצורה מכנית בלבד. יש לקיימה בצורה מכובדת ונאותה:

”כבד את אביך ואת אימך”

ה' אורים ותומים

בדיבורך אל ההורים - זכרי!

שש מילים שלעולם אל תגידו:
אחר כך, עכשיו אני לא יכולה.

חמש המילים שנאמרות המון (ואולי מדי הרבה...)
אני צריכה שתקני לי את...

ארבע המילים שהורסות הכל:
אוף, למה דווקא אני?

שלוש המילים שבהן את קונה את עולמך:
מה אפשר לעזור?

שתי המילים הראשונות שילד לומד:
אבא, אמא

המילה החיונית בכל פעם:

תודה!

